

Seat No. : _____

MB-128

March-2019

B.A., Sem.-III

CC-201 : Sanskrit

(प्रास्ताविकविलासः)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेनाभांथी गमे ते चार श्लोकोनो भावानुवाद करो : 14

Translate any **four** verses from the following :

- (1) कमलिनि मलिनीकरोषि चेतः किमिति बकैरवहेलितानभिज्ञैः ।
परिणतम करन्दमार्मिकास्ते जगति भवन्तु चिरायुषो मिलिन्दाः ॥
- (2) तरुकुलसुषमापहरां जनयन्तीं जगति जीवजातार्तिम् ।
केन गुणेन भवानीतात हिमानीमिमां वहसि ॥
- (3) तोयैरल्पैरपि करुणया भीमभानौ निदाधे
मालाकार व्यरचि भवता या तरोरस्य पुष्टिः ।
सा किं शक्या जनयितुमिह प्रावृषेण्येन वारां
धारासारानपि विकिरता विश्वतो वारिदेन ॥
- (4) येन भिन्नकरिकुम्भविस्खलन्मौक्तिकावलिभिरचिता मही ।
अद्य तेन हरिणान्तिके कथं कथ्यतां नु हरिणा पराक्रमः ॥
- (5) नापेक्षा न च दाक्षिण्यं न प्रीतिनं च संगतिः ।
तथापि हरते तापं लोकानामुन्नतो धनः ॥

(B) कौंसभां आपेक्ष योय्य विकल्प पसंद करीने आली जग्या पूरो : (गमे ते चार) 4

Select the proper option form the given bracket and fill in the blanks : (any **four**)

- (1) जगन्नाथना पितानुं नाम _____ इतुं.
(वीरेश्वर, भुङ्द्र, पेरभलदु)
- (2) जगन्नाथे _____ लहरी काव्योनी रयना करी छे.
(3, 4, 5)

- (3) જગન્નાથની ચવન પ્રિયતમાનું નામ _____ હતું.
(ભામિની, વિલાસિની, લવંગી)
- (4) _____ ફૂલનું સૌંદર્ય પ્રમાણમાં ઓછું હોય છે.
(કૂટજ, કમલ, ગુલાબ)
- (5) ખીલતા કમળનો બીજો મિત્ર _____ છે.
(સૂર્ય, ભ્રમર, પવન)
- (6) _____ ઝેર ઓકતા સર્પને સુગંધથી પોષે છે.
(આમ્રવૃક્ષ, કુટજવૃક્ષ, ચંદનવૃક્ષ)

2. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો :

14

Write a short note on any **two** of the following :

- (1) સાગર અને સરોવર સંદર્ભે વ્યક્ત થતી અન્યોક્તિ:.
- (2) હિમાલયને કવિએ આપેલ સૌમ્ય ઠપકો.
- (3) સિંહના જીવન-મરણ અંગે કવિનું ચિંતન
- (4) કઠોર મેઘ અને તેની પરોપકારિતા

(B) કૌંસમાં આપેલ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે ચાર)

4

Select the proper option from the given bracket and fill in the blanks : (any **four**)

- (1) જગન્નાથે _____ કૃતિઓની રચના કરી છે.
(અગિયાર, બાર, તેર)
- (2) જગન્નાથ સજ્જનોની પ્રશંસા કરતી વખતે સજ્જનોને _____ સાથે સરખાવે છે.
(સિંહ, સરોવર, ચંદનવૃક્ષ)
- (3) ગન્ધવાહ: શબ્દ _____ પ્રયોજાયો છે.
(પવન માટે, વાદળ માટે, આકાશ માટે)
- (4) મધુવ્રત _____ શબ્દ માટે પ્રયોજાયો છે.
(માંકડ, ભમરો, મચ્છર)
- (5) લક્ષ્મીનું નિવાસસ્થાન _____ માં છે.
(કમળ, ચંદન, મોગરા)
- (6) રાજહંસ _____ માં રહે છે.
(દાલ સરોવર, માન સરોવર, હિમાલય)

3. (A) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો : 14

Write a short note on any **two** of the following :

- (1) સરોવરના માધ્યમથી કંજૂસને આપેલ ઉપદેશ.
- (2) રાજહંસની પ્રત્યુપકારને કરવાની વૃત્તિ અને સરોવરની ઉપકારી વૃત્તિ.
- (3) હરણની વિલાસાન્ધતા અને સિંહની વિહારભૂમિ અન્યોક્તિ સંદર્ભે સ્પષ્ટતા
- (4) બકુલ વૃક્ષનો પરોપકાર અને માળીની વિવેકહીનતા.

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય જવાબ પસંદ કરો. (ગમે તે ત્રણ) 3

Choose the correct option from the following : (any **three**)

- (1) ‘પાટિર’ એટલે શું ?
(આમ્રવૃક્ષ, ચંદનવૃક્ષ, તાડવૃક્ષ)
- (2) ‘બાવળ’ માટે જગન્નાથે કયો શબ્દ પ્રયોજ્યો છે ?
(બુર્બર:, કુટજ:, કૂપ:)
- (3) કાસાર: એટલે શું ?
(સરોવર, વાદળ, પવન)
- (4) અમૃતનું સિંચન કરનાર વાદળને વિપરીત સંજોગોમાં કોણે પ્રગટ કર્યો છે ?
(બ્રહ્માએ, શિવે, વિષ્ણુએ)
- (5) કોનું પાણી તરસ્યા લોકોના મુખમાં જતું નથી ?
(સરોવર, નદી, સમુદ્ર)

4. (A) મુક્તક કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવી, મુક્તકના પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 14

Define the Poetic form “Muktak” and discuss its types in detail.

અથવા/OR

પ્રાસ્તાવિક વિલાસ નું મુક્તક કાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રાસ્તાવિક વિલાસ – Evaluate as a મુક્તક કાવ્ય.

(B) કૌંસમાં આપેલ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે ત્રણ) 3

Select the proper option from the given bracket and fill in the blanks. (any **three**)

- (1) પ્રાસ્તાવિક વિલાસમાં _____ પદો છે.
(52, 101, 120)
- (2) જગન્નાથે પ્રાસ્તાવિક વિલાસની અન્યોક્તિઓમાં _____ અલંકારનો પ્રયોગ કર્યો છે.
(અર્થાન્તરન્યાસ, મંદાકાન્તા, અપ્રસ્તુત પ્રશંસા)

- (3) પ્રાસ્તાવિક વિલાસનો સાહિત્ય પ્રકાર _____ છે.
(સ્તોત્રકાવ્ય, મુક્તક કાવ્ય, ખંડકાવ્ય)
- (4) રાજશેખરે મુક્તક કાવ્યના _____ પ્રકારો દર્શાવ્યા છે.
(5, 10, 6)
- (5) _____ જગન્નાથને પંડિત રાજની પદવી આપી હતી.
(અકબરે, જહાંગીરે, શાહજહાંએ)
- _____